

Annikki Kumpulainen
Mestariviisauden äärellä 3, s. 10–13
(Kristosofi helmikuu 1985, s. 39–40)

Toimittajalta **(Sammon nouto)**

Sampo-retkelle lähettäessä onnentuojaksi kuvattu Sampo on jo valmis. Ilmarinen on sen takonut. Mutta Pohjolan emäntä on kätkenyt Sammon vaaran vaskisen sisähän monen salvan taakse. Sampo onnellistuttaa syvälle kivimäkeen juurrutettuna Pohjolan elämää. Ilmarinen toteaakin:

"Mi on Pohjolan eleä,
Kun on Sampo Pohjolassa!
Siin' on kyntö, siinä kylvö.
Siinä kasvo kaikenlainen,
Siinäpä ikuinen onni."

Sammon vaikutus ei yllä Kalevan väen asuinsijoille. Niinpä Väinämöinen ja Ilmarinen päättävät lähteä asiaa tuumailtuaan Sammon saa'antahan Pohjolaan. Lemminkäinen yhtyy heihin matkalla.

Menomatalla vene juuttuu yllättäen suuren hauen hartioille. Mutta este voitetaan. Hauki murkinoidaan. Vaikeus sulatetaan tajunnassa. Jäljelle jääneistä luista valmistetaan kantele. Kokeumuksen tarjoama opetus auttaa suhtautumaan ymmärtäväisesti ja myötätunnolla, kuin kannelta soittaen, vastaavissa vaikeuksissa eläviin ihmisiin. Matka jatkuu. Sankarit saapuvat Pohjolaan. Poh-

jolan emäntä haluaa kuitenkin pitää Sammon itsellään. Salatajunnan kätköissä olevaa tietoa ei tuoda noin vain päivätajuntaan.

Kalevalan sankarit eivät ole enää vain totuudenetsijöitä. He ovat jo tietäjiä, jotka tavoittelevat yhä syvempää tietoa kansansa onnellistuttamiseksi. Väinämöinen on heistä taitavin. Hän on jo rakentanut itsestään jumalallisen viisauden välittämiseen soveltuvan instrumentin, kanteleen. Hän on osannut yhdistää sydämensä ja päälakensa kohdalla olevat voimakeskukset luomistyöhön kurkkutshakransa kanssa. Ihmiset ja muiden luonnonvaltakuntien olennot iloitsevat Väinämöisen soittaessa.

Väinämöinen turvautuu Pohjolassa siunaukselliseksi osoitautuneeseen taitoonsa, kanteleensoittoon. Pohjolan väki nukahtaa. Sampo saadaan irrotettua Pohjolan kivimäestä ja vietyä veneeseen. Kotimatka alkaa.

Henkisessä elämässä totuudenetsijä, jopa tietäjäkin, on jatkuvasti kokeella. Niinpä Kalevalan sankaritkin joutuivat kotomatallaan vaikeuksiin ajatus-, tunne- ja tahtoelemässään.

Ututyttö huokui heidän eteensä sakean sumun. Sumu kuvaa epätoivoa, masennusta, väsähtämistä. Matka ei jatku. Kalevalan sankarit selviytyivät sumusta Väinämöisen sivallettua merta miekalla. Miekka kuvaa erottamiskykyä. Pyrkijän tulee selvittää, miksi hän kadotti uskonsa hyvän voimiin, miksi hän ei osaa olla iloinen ja aurinkoinen, mihin kaikkosi hänen palava kaipuunsa totuuteen. Tällaisten kysymysten hiljainen mietiskely paljastaa apeuden asuinsijaksi pyrkijän oman tajunnan. Oman sielun sopukoista löytyy sumun lähde. Hän ei olekaan itsenäinen, siveellisesti omilla jaloillaan seisova. Hän odottaa ulkonaista pelastajaa. Toisten pitäisi vapauttaa hänet epäilysten sumusta.

Kun Väinämöinen sivalti merta miekallaan:

Nousi talma taivahalle,
Utu ilmoille yleni.
Selvisi meri sumusta,
Meren aalto auteresta;
Meri suureksi sukeutui,
Maailma isoksi täytyi.

Sammon noutajan on nähtävä totuudellisen erottamiskykynsä avulla sielulliset heikkoutensa, taipumuksensa alakuloisuuteen ja synkkiin mielentiloihin. Omien heikkouksien havaitseminen tarjoaa tilaisuuden niiden voittamiseen.

Tunne-elämän alueilla asustavaa itsekkyyttä Kalevala kuvaa Merestä päättään nostavalla Iku-Tursolla. Ihmiskunnan itsekkyyks on niin monimuotoinen ja mahtava, ettei Sammon noutajan kannata ryhtyä mitteleämään voimiaan Iku-Turson, kollektiivisen itsekkyyden kanssa. Sammon noutaja jatkaa itsetutkisteluaan, ottaa Iku-Tursoa kiinni korvista ja kysyy:

"Iku-Turso, Äijön poika!
Miksi sie merestä nousit,
Kuksi aalloista ylenit
Etehen imehneisille,
Saatikka Kalevan poian?"

Väinämöisen toistettua kysymyksensä kolme kertaa Iku-Turso paljastaa kavalan aikeensa. Hänellä oli mielessä surmata suku Kalevan. Jouduttuaan kasvotusten Sammon noutajan kanssa Iku-Turso lupaa jättää hänet rauhaan. Totuuden tiedon tavoittelija ei saa olla herkkä itsekkyyden äänille. Vaikka suuri ihmiskunta pitää ulkonaisesti vaatimatonta henkistä työtä turhana, niin todellinen totuudenetsijä tutkisteltuaan maailman taholta tulevia lau-

suntoja toteaa ne itsekkäiksi ja kieltäytyy ottamasta "veneeseensä".

Kolmas koettelemus koskee tahtoelämää. Siinä Kalevalan sankarit lankesivat. Myrskyn noustua ja Louhen lähestyessä joukkoineen he eivät osanneet malttaa mieltään, vaan intoutuivat taistelemaan Sammosta. Emmekä voi moittia Kalevalan sankareita osaamattomuudesta, sillä vasta Jeesus Nasaretilainen toi aseettomuuden ihanteen henkisen tien lähtökohdaksi. Meidän päivinämme on ihmisyyshannetta yhä syvennetty. Meidän päiviemme totuudenetsijälle on asetettu lähtökohdaksi pahan vastustamattomuus.

Mikään henkinen pyrkimys ei kuitenkaan mene hukkaan. Vaikka Sampo särkyi, niin aaltojen ajelemaat Sammon kappaleetkin toivat onnea. Väinämöinen totesi kirjokannen kappaleita katsolessaan:

"Tuost' on siemenen sikiö,
Alku onnen ainiaisen,
Tuosta kyntö, tuosta kylvö.,
Tuosta kasvu kaikenlainen!"